

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8 „Икономика” - Докторска програма „Световно стопанство и МИО”, на тема: **ИНВЕСТИЦИОННИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА СЪВРЕМЕННАТА ЕВ-**

РОПЕЙСКА ОБЩИНА – ОБЩИНА ПОПОВО

Докторант: Ивелина Константинова Андреева

Рецензент: проф. д-р ик.н. Лилия Вълчева Каракашева, ВСУ «Черноризец Храбър», катедра «Международна икономика и политика» (професионално направление «Икономика», научна специалност МИО)

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на представените от докторантката документи: дисертационен труд със справка за приносите, автореферат и публикации по темата на дисертацията. Така представените документи и рецензията съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”. Процедурата по защитата е коректно спазена.

1. Общо представяне на докторантката и представените документи

Ивелина Константинова Андреева е зачислена на докторантура на самостоятелна подготовка към катедра „Международна икономика и политика“ при факултет „Международна икономика и администрация“ на ВСУ „Черноризец Храбър“. На основание на спазени всички изисквания по процедурата и положителни вътрешни рецензии и обсъждания на дисертационния труд е допусната до защита Докторантката притежава магистърска степен на обучение по МИО при УНСС София. Представеният дисертационен труд съдържа общо 210 стр., структурирани във въведение, три глави, заключение, 7 приложения и списък с използвана литература и приложения. Информационната основа, върху която е направено изследването, включва 52 източника на български език, 30 – на английски език, 21 нормативни документи. Докторантката е показала и добро познаване на

възможностите на интернет, като източник на актуална и полезна информация. Освен това, докторантката е правила собствени анкетни проучвания, резултатите от които са база за емпирични изследвания и изводи. По темата на дисертацията са представени три самостоятелни публикации, една от които е удостоверена със служебна бележка за предстояща публикация: доклад на тема “Маркетингът на общината – инструмент за предлагане на продукта “община” и привличане на инвестиции за подобряване на локалното развитие”, изнесен на научна конференция на тема “Стратегия за развитие на българската икономика и външноикономическата дейност след кризата” – 27.04.2012 г., ВСУ. Останалите две публикации са два доклада, както следва: “Стратегия 2020 на Европейския съюз и поведение на институциите и икономическите субекти”, изнесен пред Трета национална-научна конференция за докторанти по стопански и правни науки (публикуван в сборник с доклади на УНСС, 2010 г.) и “Управлението като начин на живот в съвременния свят” – изнесен пред студентска научна конференция на тема “Управлението като начин на живот в съвременния свят”, 2011, ВСУ и публикуван в сборника с доклади на конференцията.

2. Положителни резултати от научноизследователската дейност на докторантката.

Ивелина Андреева е избрала тема на дисертационния труд – „Инвестиционни възможности на съвременната европейска община – община Попово“, която в нашата страна е слабо третирана, като обект на научни изследвания. В този смисъл и като имаме предвид ежедневните проблеми и противоречия, пред които се изправят българските общини, трябва да признаем научната смелост на докторантката и подходящия избор на една реално дисертабилна проблематика. Актуалността на избраната тема е безспорна, както и нейната значимост за нашата страна днес и в перспектива. Нека прибавим, че разглежданите проблеми са в контекста на принадлежността ни към ЕС. В синтезиран вид, считам, че основните постижения на докторантката в резултат на проведените изследвания могат да бъдат неизчерпателно формулирани, както следва:

- по същество центърът на тежестта в дисертационния труд е посветен на връзката необходимост - възможност за осигуряване на инвестиции за развитието на общините. В първата глава на дисертацията намираме много добра систематизация на основните аспекти на инвестиционната дейност на една община, приоритетите в тази дейност, връзката нормативна база – възможности за финансиране на инвестиционните проекти, необходими условия за ефективна инвестиционна политика;
- много добре докторантката разкрива и обосновава резултатите от финансовата децентрализация с нейните предимства и рискове на различните управленски равнища – централно, областно и общинско. Предложена е авторска оценка на напредъка на България спрямо другите страни-членки на ЕС по отношение на процесите на финансова децентрализация. Заедно с това обаче много доре са изложени и обосновани трудностите и опасностите, пред които е изправена инвестиционната дейност на общините в конкретните български условия на финансова децентрализация. Всичко това е формулирано на основата на използвани конкретни показатели;
- професионално са формулирани нерешените актуални задачи пред общините в нашата страна, свързани с основния им приоритет – инвестиции за подобряване на качеството на живот: как да се осигурят необходимите инвестиции; как по-ефективно да се усвояват европейските средства; как да се увеличат приходите на общините; как да се ускорят темповете на финансова децентрализация и др.;
- интересен и полезен извод се прави в частта за правния статут на общините. Сравнителният анализ на европейската и българска практика показва съществени различия в задълженията и подходите за действие на общините: българските общини са принудени да реализират богат спектър от дейности, в т.ч. и търговска дейност, за да подобрят финансовото осигуряване на ежедневната си дейност. Ето защо в дисертационния труд намираме и кратко изложение на възможностите за междуобщинско и междурегионално сътрудничество;

- положителен резултат на дисертационния труд е разглеждането на регионалната политика на ЕС в светлината на възможностите, които тя предлага и на общинския сектор в нашата страна. Правилно е посочена многоаспектната насоченост на тази политика – освен финансово осигуряване на регионалното развитие се търси гъвкава адаптация към променящите се условия, стимулиращ ефект за разкриване на нови работни места, повишаване на конкурентоспособността и др. Именно в светлината на този анализ докторантката навлиза в дълбочина в изследването на общинския план на развитие – като принцип и на примера на Община Попово. Ето защо имаме основание да отчетем и практико-приложен принос на дисертационния труд;
- в глава втора на дисертационния труд намираме сравнително пълно изложение на факторите, благоприятстващи и стимулиращи инвестиции в общините. Тази част на дисертацията е принос за докторантката и с последващите изводи относно подходящите инструменти за повишаване на инвестиционната активност на общините. В малко публикации относно мястото и ролята на общините за развитието на националната икономика се оценява така убедително и добре обоснована потенциалната ефективност на маркетинга на равнище община. Считаю, че това е и един от основните приноси на докторантката;
- способност за изследователска дейност докторантката показва в третата част на дисертационния труд, посветена на анализ и оценка на инвестиционния климат в Община Попово. Положителните резултати в тази част на труда почиват върху самостоятелно емпирично изследване на основните аспекти на бизнес средата в община Попово - географско разположение, техническа и технологична инфраструктура, околна среда, управленски и административен капацитет; степен на удовлетвореност на местното население от управленския и административния капацитет на общината и др.;
- анализът и оценките на статуса на бизнес средата в община Попово се характеризират с критичност и прецизност, детайлност и изчерпателност,

което умножава приноса на тази част на дисертацията за обогатяване на информационното осигуряване на управленските решения на общинско равнище, за открояване на значими проблеми, но и възможности за развитие на община Попово. От друга страна резултатите и изводите в тази част на изследването носят и стойността на модел за сравнение със сродни общини в България;

- за добрата осведоменост и аналитични възможности на докторантката свидетелствува и анализът и изводите за инвестиционната политика на община Попово. Много добре е доказана зависимостта на общината от европейските фондове и участието ѝ в оперативните програми на ЕС, характерно и за другите общини в България. Добър и полезен е анализът на структурните и законодателни проблеми, ограничаващи развитието на инвестиционната политика и дейност на общината, както и авторовото виждане за подходите за тяхното преодоляване на национално ниво;
- прави добро впечатление и логически издържаният подход на докторантката да използва структурата на глава втора относно факторите, стимулиращи инвестиционна дейност, като основа за анализ и оценка на действието на тези същите фактори на примера на община Попово. В тази насока самостоятелната работа на докторантката е доказана.

3. Научно-приложни приноси на докторантката

Основните научно-приложни приноси на Ивелина Андреева, макар и твърде систематизирано, могат да се търсят в следните направления:

- дисертационният труд представлява сполучлив опит за обогатяване на наличната специализирана информация в сферата на управлението на инвестиционната политика на местно равнище – община;
- резултатите от изследването могат да бъдат ползвани от административния и управленски персонал на на областно и общинско равнище, вкл. и на национално, защото българската действителност показва, че именно връзката държава – община показва твърде много нерешени проблеми и

това оказва неблагоприятно влияние върху цялостния стопански и политически живот в страната ни;

- изводите в дисертационния труд са полезни и носят практико-приложен характер за целите на избора на подходи, методи, форми и средства за организация и управление на дейността на общините и преди всичко на инвестиционната им политика и практика. Те съдържат малко ползвани потенциални възможности за повишаване на конкурентоспособността и качеството на живот на местните структури;
- приемам предложената справка с приносите, представена от докторантката, като считам, че тя правилно отразява постиженията в дисертационния труд.

4.Критични бележки

- В глава втора са представени факторите, стимулиращи инвестициите в общините под заглавие европейските общини. От една страна, подобен подход е добър, позволява извеждането на принципни изводи, но би следвало да се открият някои специфични особености на българските общини при разглеждането наред с основни фактори, обуславящи привличане на инвестиции. Освен това, има общовалидни и специфични фактори и би могло да се отдели внимание и на спецификата на българската община в актуалните условия като привлекателност за външни инвестиции.
- В своята бъдеща работа върху изследваната проблематика докторантката би могла да изведе и съществените различия в маркетинг подходите на големите европейски общини и скромните маркетинг дейности на българските общини с препоръки за възможните направления на обогатяване на тези дейности.
- Емпиричното изследване на основата на проведеното анкетно проучване би могло да се разшири с анкетирането на представители на местните жители, с предпочитание към тези с продължително местоживееие в община Попово. Също така би било интересно да се приведат и конкретни примери, резултат на сравнителен анализ на някои резултати от изследването с други сродни общини

в нашата страна. Безспорно тази бележка е по-скоро пожелание за по-нататъшна работа на докторантката.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основание на посочените по-горе основни положителни резултати от представения за защита дисертационен труд на Ивелина Константинова Андреева и като имам предвид характера на критичните бележки давам своята **положителна** оценка и **препоръчам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър” да присъди образователна и научна степен “Доктор” по професионално направление “Икономика”, научна специалност “Световно стопанство и МИО” на Ивелина Константинова Андреева.

София, 11.06.2012 г.

Рецензент:

Проф. д-р ик.н. Лилия Каракашева